

УДК 336.64:005.334:005.21

JEL classification: G32, L25, D81, M21

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

АНАНЬЄВА Юлія

Державного податкового університету

<https://orcid.org/0000-0003-0481-5787>

ananievaulya22@gmail.com

У статті представлено всебічне дослідження процесів оцінювання фінансових ризиків як ключового елемента системи забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах глибоких структурних зрушень в економіці, посилення макроекономічної нестабільності, глобалізаційних викликів та дії режиму воєнного стану. Доведено, що фінансові ризики набувають системного характеру та трансформуються з локальних загроз у комплексні чинники, які здатні спричинити довгострокові негативні наслідки для фінансової стійкості підприємств, банківських установ і національної економіки загалом. У роботі уточнено економічний зміст категорії «фінансові ризики» та розкрито їх взаємозв'язок із поняттям фінансової безпеки як станом захищеності фінансових інтересів від дестабілізуючих впливів внутрішнього й зовнішнього середовища. Обґрунтовано доцільність застосування комплексного підходу до оцінювання фінансових ризиків, який поєднує традиційні інструменти фінансового аналізу з сучасними методами фінансової діагностики, сценарного прогнозування та стрес-тестування. Визначено, що використання системи інтегральних показників дозволяє не лише кількісно оцінити рівень окремих фінансових ризиків, але й сформулювати узагальнену оцінку фінансової безпеки суб'єкта господарювання з урахуванням динаміки зовнішніх загроз. Значну увагу приділено аналізу ролі інституційної інфраструктури фінансового ринку у зниженні системних ризиків, а також використанню ринкових інструментів хеджування, зокрема похідних фінансових інструментів, як ефективного механізму нейтралізації валютних, процентних та ринкових ризиків. Особливий акцент зроблено на дослідженні специфіки прояву фінансових ризиків в умовах воєнного стану, коли суттєво зростає імовірність втрати активів, порушення платіжної дисципліни, зниження ліквідності та обмеження доступу до фінансових ресурсів. У цьому контексті обґрунтовано важливість державних програм підтримки фінансової стійкості, регуляторних послаблень та антикризових інструментів як складових механізму забезпечення фінансової безпеки. Доведено, що своєчасне та системне оцінювання фінансових ризиків створює передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, підвищення адаптивності суб'єктів господарювання до кризових умов і формування стійкої фінансової поведінки в коротко- та довгостроковій перспективі. Отримані результати мають як теоретичне значення для розвитку наукових підходів до дослідження фінансових ризиків, так і практичну цінність для формування ефективної системи фінансової безпеки в умовах трансформації економіки України.

Ключові слова: фінансові ризики; фінансова безпека; оцінювання фінансових ризиків; фінансова стійкість; фінансова діагностика; управління ризиками; воєнний стан; економічна безпека; інституційна інфраструктура фінансового ринку; деривативи; макроекономічна нестабільність.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-33>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 26.03.2026

Прийнята до друку / Accepted 16.04.2026

Опубліковано / Published 30.04.2026

© Ананьєва Юлія

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ.

Сучасний етап розвитку економіки характеризується високим рівнем невизначеності, зростанням турбулентності фінансових ринків та посиленням впливу зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників на фінансовий стан суб'єктів господарювання. У таких умовах фінансові ризики трансформуються з окремих епізодичних загроз у системний фактор, що безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості та фінансової безпеки як підприємств і фінансових установ, так і національної економіки загалом. Особливої актуальності дана проблема набуває в умовах воєнного стану, коли різко зростає імовірність порушення фінансових потоків, втрати активів, зниження платоспроможності та обмеження доступу до фінансових ресурсів, що ускладнює процес прийняття ефективних управлінських рішень і підвищує вразливість економічних суб'єктів до кризових явищ. Водночас недостатня адаптованість традиційних підходів до оцінювання фінансових ризиків до умов глибоких структурних зрушень, кризових і воєнних викликів зумовлює потребу у вдосконаленні методичного інструментарію їх ідентифікації та аналізу з урахуванням сучасних макроекономічних реалій. Наявні наукові розробки здебільшого фрагментарно висвітлюють окремі аспекти фінансових ризиків, не забезпечуючи цілісного бачення їх ролі у формуванні системи фінансової безпеки. У практичному вимірі це призводить до обмежених можливостей своєчасного виявлення фінансових загроз, зниження ефективності антикризових заходів та підвищення ймовірності фінансових втрат. У зв'язку з цим постає важливе наукове та практичне завдання розроблення комплексного підходу до оцінювання фінансових ризиків як ключової передумови забезпечення фінансової безпеки, що поєднує інструменти фінансової

діагностики, аналізу ризиків і механізми інституційної підтримки. Реалізація такого підходу сприятиме підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, зміцненню фінансової стійкості суб'єктів господарювання та формуванню адаптивної моделі фінансової безпеки, здатної ефективно функціонувати в умовах тривалої економічної нестабільності та післякризового відновлення економіки України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика оцінювання фінансових ризиків та забезпечення фінансової безпеки достатньо широко представлена в сучасних наукових дослідженнях вітчизняних учених. Зокрема, у працях С. Є. Шишкова акцентовано увагу на обмеженнях та перспективах розвитку фінансової інфраструктури ринку цінних паперів в Україні, що безпосередньо впливає на рівень операційних і системних фінансових ризиків [1]. Дослідження А. М. Слободяника, О. Ю. Могилевської та Л. В. Романової присвячені аналізу торгівлі фінансовими індексами як інструменту залучення капіталу, водночас авторами підкреслено зростання спекулятивних ризиків та необхідність їх належного контролю [2]. У роботах Ю. В. Ананьєвої розкрито потенціал використання деривативів як ефективного інструменту управління фінансовими ризиками в умовах глобалізації фінансових ринків [3]. Значний внесок у дослідження інституційних аспектів фінансової безпеки зробили Н. М. Сіренко, О. А. Боднар та Н. О. Шишпанова, які обґрунтували роль інституційної інфраструктури фінансового ринку у зниженні рівня системних ризиків [4]. Практичні аспекти забезпечення фінансової стійкості в умовах воєнного стану висвітлені у аналітичних матеріалах Національного інституту стратегічних досліджень, де розглянуто інструменти державної підтримки та антикризового регулювання [5]. Дослідження О. Степаненка та А. Канельської, а також В. В. Кірсанової і В. О. Самсонової зосереджені на фінансовій стійкості та діагностиці підприємств у кризових і воєнних умовах, що дозволяє ідентифікувати ключові фінансові загрози та напрями їх мінімізації [6; 7]. Разом із тим, попри значний науковий доробок, питання комплексного оцінювання фінансових ризиків саме в контексті забезпечення фінансової безпеки потребують подальшого поглиблення, що зумовлює актуальність даного дослідження.

ВИДЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених фінансовим ризикам, фінансовій стійкості та окремим аспектам фінансової безпеки, у науковому просторі й досі відсутній єдиний комплексний підхід до оцінювання фінансових ризиків саме в контексті забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Недостатньо опрацьованими залишаються питання інтеграції результатів фінансової діагностики, інструментів управління ризиками та механізмів інституційної підтримки в умовах воєнного стану та тривалої економічної нестабільності. Також потребує подальшого розвитку методичний інструментарій оцінювання фінансових ризиків з урахуванням трансформації загроз, динамічності зовнішнього середовища та необхідності формування адаптивної системи фінансової безпеки, що й зумовлює доцільність проведення даного дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні та обґрунтуванні теоретико-методичних підходів до оцінювання фінансових ризиків у контексті забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах економічної нестабільності та воєнного стану.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансові ризики є об'єктивною складовою функціонування фінансової системи та виникають у процесі формування, розподілу й використання фінансових ресурсів під впливом невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища. У наукових дослідженнях фінансові ризики здебільшого трактуються як імовірність виникнення фінансових втрат, недоотримання доходів або погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання внаслідок реалізації несприятливих економічних, ринкових, інституційних або форс-мажорних факторів. До основних видів фінансових ризиків належать кредитний, валютний, процентний, інвестиційний, ринковий, операційний ризик і ризик ліквідності, які перебувають у тісному взаємозв'язку та можуть взаємно підсилювати негативний вплив один одного.

Фінансова безпека у теоретичному вимірі розглядається як стан захищеності фінансових інтересів суб'єктів господарювання та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує

стабільність фінансових потоків, платоспроможність, ліквідність і здатність до сталого розвитку. Високий рівень фінансових ризиків за відсутності дієвих механізмів їх оцінювання та управління призводить до зниження фінансової безпеки, що проявляється у втраті фінансової стійкості, підвищенні ймовірності кризових явищ та обмеженні інвестиційної активності [4]. Саме тому оцінювання фінансових ризиків є невід'ємним елементом формування системи фінансової безпеки та ключовою передумовою ефективного фінансового управління.

Особливе значення у сучасних умовах набуває інституційний аспект фінансових ризиків, пов'язаний із функціонуванням фінансового ринку та його інфраструктури. Недосконалість механізмів розрахунків, обмежена прозорість операцій і недостатній рівень розвитку фінансових інструментів підвищують системні ризики та знижують загальний рівень фінансової безпеки [1]. Водночас розвиток ринку капіталів, зокрема інструментів торгівлі індексами та похідними фінансовими інструментами, з одного боку, створює додаткові можливості для диверсифікації та хеджування ризиків, а з іншого – посилює спекулятивні ризики, що потребує посиленого регулювання та вдосконалення методів їх оцінювання [2; 3].

У контексті сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом, фінансові ризики набувають нових форм і масштабів, трансформуючись у комплексні загрози фінансовій безпеці підприємств і держави. Зростає роль державних та наддержавних інституцій у забезпеченні фінансової стійкості, мінімізації ризиків ліквідності та підтримці платоспроможності економічних суб'єктів [5]. За таких умов теоретичні засади фінансових ризиків і фінансової безпеки потребують адаптації до кризових реалій, що передбачає поєднання класичних підходів фінансового аналізу з сучасними інструментами фінансової діагностики та антикризового управління [6; 7]. Це зумовлює необхідність формування комплексної, динамічної системи оцінювання фінансових ризиків як фундаменту забезпечення належного рівня фінансової безпеки в умовах тривалої економічної нестабільності.

Оцінювання фінансових ризиків є складним багаторівневим процесом, що передбачає системну ідентифікацію потенційних фінансових загроз, кількісне та якісне вимірювання їх рівня, а також аналіз можливих наслідків для фінансової стійкості й безпеки суб'єктів господарювання. У науковій та прикладній практиці сформувався широкий спектр методичних підходів до оцінювання фінансових ризиків, вибір яких залежить від цілей аналізу, доступності інформації, галузевої специфіки та умов функціонування економічних суб'єктів. Базовим етапом оцінювання фінансових ризиків є ідентифікація їх видів, що дозволяє визначити ключові джерела загроз та сформулювати інформаційну основу для подальшого аналізу.

Традиційним інструментом оцінювання фінансових ризиків є аналіз фінансових коефіцієнтів, який базується на дослідженні показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Динаміка зазначених показників дозволяє виявити зростання ризику неплатоспроможності, дефіциту обігових коштів або надмірної фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування. Водночас застосування виключно коефіцієнтного аналізу має певні обмеження, оскільки не завжди враховує вплив зовнішніх макроекономічних факторів і структурних змін у фінансовому середовищі, що є особливо актуальним в умовах економічної нестабільності та воєнного стану [7].

З метою подолання зазначених обмежень у сучасних дослідженнях широко застосовуються методи фінансової діагностики, які передбачають використання інтегральних показників та рейтингових оцінок. Такі підходи дозволяють узагальнити інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання та кількісно визначити рівень його фінансових ризиків і фінансової безпеки. Важливе місце серед методів оцінювання фінансових ризиків посідають сценарний аналіз і стрес-тестування, які дають змогу моделювати можливі зміни фінансових показників за умов реалізації несприятливих сценаріїв розвитку економічної ситуації, зокрема різких коливань валютних курсів, процентних ставок або зниження платоспроможного попиту [6].

Окрему групу методичних підходів становлять економіко-статистичні та економетричні методи, що базуються на використанні математичних моделей для оцінювання ймовірності настання фінансових ризиків та прогнозування їх наслідків. Застосування таких методів дозволяє підвищити об'єктивність оцінювання ризиків, однак потребує значних обсягів достовірної статистичної інформації та відповідного рівня аналітичної підготовки. У контексті управління ринковими ризиками важливу роль відіграють інструменти хеджування, зокрема похідні фінансові інструменти, які дають змогу мінімізувати валютні, процентні та цінові ризики, що підтверджується результатами досліджень у сфері функціонування глобалізованих фінансових ринків [3].

В умовах воєнного стану методичні підходи до оцінювання фінансових ризиків потребують адаптації з урахуванням підвищеної волатильності фінансових показників, обмеженості інформації та зростання системних загроз. У таких умовах особливого значення набуває поєднання внутрішніх методів фінансової діагностики з аналізом зовнішніх інституційних чинників, включаючи державні програми підтримки фінансової стійкості та антикризові регуляторні заходи [5]. Таким чином, ефективне оцінювання фінансових ризиків можливе лише за умови використання комплексного, адаптивного методичного підходу, який забезпечує своєчасне виявлення фінансових загроз і створює підґрунтя для формування дієвої системи фінансової безпеки (табл. 1).

Запровадження воєнного стану істотно змінює умови функціонування фінансової системи та трансформує характер і масштаби фінансових ризиків, з якими стикаються суб'єкти господарювання та держава. Воєнні дії, руйнування виробничої й логістичної інфраструктури, скорочення внутрішнього попиту, зниження експортного потенціалу та обмежений доступ до фінансових ресурсів призводять до зростання ризиків ліквідності, неплатоспроможності, втрати активів і порушення фінансових зобов'язань. У таких умовах фінансові ризики набувають системного характеру та стають ключовою загрозою фінансовій безпеці підприємств і національної економіки загалом [6].

Одним із найбільш суттєвих є ризик ліквідності, що проявляється у дефіциті обігових коштів, затримках надходжень грошових потоків і ускладненні доступу до банківського кредитування. Паралельно посилюється кредитний ризик, пов'язаний зі зростанням дебіторської заборгованості та погіршенням платіжної дисципліни контрагентів. Валютні ризики також зазнають значної трансформації внаслідок коливань валютного курсу, валютних обмежень і зміни умов зовнішньоекономічної діяльності, що безпосередньо впливає на фінансові результати підприємств, орієнтованих на імпорт або експорт [5].

Таблиця 1

Методичні підходи до оцінювання фінансових ризиків у системі забезпечення фінансової безпеки

Методичний підхід	Сутність методу	Основні показники / інструменти	Переваги	Обмеження
Коефіцієнтний фінансовий аналіз	Оцінювання фінансових ризиків на основі аналізу фінансової звітності	Коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності	Простота застосування; доступність даних; можливість динамічного аналізу	Не враховує зовнішні ризики; обмежена прогностична здатність
Фінансова діагностика	Комплексна оцінка фінансового стану та рівня ризиків	Інтегральні показники, рейтингові оцінки, порогові значення	Узагальнює фінансовий стан; придатна для оцінки фінансової безпеки	Залежність від вибору показників і ваг
Сценарний аналіз	Моделювання фінансових результатів за різних умов розвитку	Альтернативні сценарії зміни доходів, витрат, курсів, ставок	Дозволяє оцінити вплив невизначеності; корисний в кризових умовах	Суб'єктивність сценаріїв
Стрес-тестування	Оцінка стійкості до екстремальних фінансових шоків	Різкі коливання валютних курсів, відсоткових ставок, попиту	Виявляє критичні фінансові загрози	Складність побудови реалістичних стрес-сценаріїв
Економіко-статистичні методи	Кількісна оцінка ймовірності фінансових ризиків	Регресійні моделі, варіація показників, кореляційний аналіз	Підвищена об'єктивність оцінювання	Потребують значних масивів достовірних даних
Хеджування фінансових ризиків	Мінімізація ринкових ризиків за допомогою фінансових інструментів	Деривативи, ф'ючерси, опціони	Ефективний захист від валютних і процентних ризиків	Обмежений доступ; ризик спекулятивних втрат
Інституційні та державні інструменти	Зниження системних фінансових ризиків	Програми підтримки ліквідності, податкові пільги, регуляторні заходи	Підвищують фінансову стійкість у кризових умовах	Залежність від державної політики

Джерело: систематизовано автором

Воєнний стан істотно підвищує рівень інвестиційних ризиків, що проявляється у скороченні інвестиційної активності, зростанні вартості капіталу та підвищеній невизначеності щодо окупності інвестиційних проєктів. Додатковим чинником ризику є зниження прогнозованості фінансових показників, що ускладнює фінансове планування та бюджетування. За таких умов традиційні інструменти фінансового аналізу втрачають частину своєї ефективності, а оцінювання фінансових ризиків потребує застосування адаптивних методів, здатних враховувати нестандартні та екстремальні сценарії розвитку подій [7].

Водночас важливу роль у мінімізації фінансових ризиків в умовах воєнного стану відіграють державні та інституційні механізми підтримки фінансової стійкості. Запровадження програм підтримки ліквідності, кредитних канікул, податкових послаблень і регуляторних заходів сприяє зниженню рівня фінансових загроз та підвищенню адаптивності суб'єктів господарювання до кризових умов [5]. Однак ефективність таких інструментів значною мірою залежить від здатності підприємств своєчасно ідентифікувати фінансові ризики та інтегрувати результати їх оцінювання у систему фінансової безпеки. Таким чином, в умовах воєнного стану фінансові ризики потребують не лише постійного моніторингу, але й комплексного управління на основі поєднання внутрішніх фінансових інструментів і зовнішніх механізмів підтримки, що є необхідною передумовою збереження фінансової стійкості та забезпечення належного рівня фінансової безпеки.

Фінансовий ринок та його інституційна інфраструктура відіграють ключову роль у процесі формування, перерозподілу та ефективного використання фінансових ресурсів, а також у забезпеченні фінансової безпеки та зниженні рівня фінансових ризиків в економіці. Розвинений і стабільно функціонуючий фінансовий ринок створює умови для диверсифікації джерел фінансування, підвищення ліквідності активів і прозорості фінансових операцій, що сприяє зменшенню системних ризиків та підвищенню стійкості суб'єктів господарювання до зовнішніх шоків. Водночас недостатній рівень розвитку фінансової інфраструктури, обмежена кількість фінансових інструментів і недосконалість регуляторного середовища можуть посилювати фінансові ризики та знижувати загальний рівень фінансової безпеки [4].

Важливим елементом інституційної інфраструктури фінансового ринку є механізми здійснення розрахунків і клірингу за фінансовими операціями, зокрема на ринку цінних паперів. Недосконалість таких механізмів підвищує операційні та системні ризики, ускладнює управління фінансовими потоками та обмежує можливості ефективного хеджування ризиків. Дослідження свідчать, що модернізація системи розрахунків за операціями з цінними паперами є необхідною передумовою підвищення надійності фінансового ринку та зміцнення фінансової безпеки учасників ринку [1].

Розвиток ринку капіталів і розширення спектра фінансових інструментів, зокрема індексних та похідних фінансових інструментів, створює додаткові можливості для управління фінансовими ризиками, диверсифікації інвестиційних портфелів і залучення капіталу. Водночас активізація торгівлі такими інструментами супроводжується зростанням спекулятивних операцій, що потребує посиленого регуляторного контролю та вдосконалення методів оцінювання фінансових ризиків з боку учасників ринку [2; 3]. У цьому контексті ефективне функціонування фінансового ринку можливе лише за умови збалансованого поєднання ринкових механізмів саморегулювання та інституційного нагляду.

В умовах воєнного стану роль фінансового ринку та його інституційної інфраструктури істотно зростає, оскільки саме вони забезпечують адаптацію фінансової системи до кризових викликів і підтримку фінансової стійкості економічних суб'єктів. Державні регулятори та фінансові інститути відіграють вирішальну роль у мінімізації системних ризиків шляхом запровадження антикризових заходів, підтримки ліквідності фінансових установ і стабілізації фінансових ринків [5]. За таких умов ефективність оцінювання фінансових ризиків значною мірою залежить від рівня розвитку інституційної інфраструктури, якості фінансового регулювання та здатності фінансового ринку забезпечувати прозорість і передбачуваність фінансових процесів. Таким чином, фінансовий ринок та його інституційна інфраструктура виступають важливими чинниками формування стійкої системи фінансової безпеки, що дозволяє зменшити негативний вплив фінансових ризиків і забезпечити стабільне функціонування економіки в умовах підвищеної невизначеності.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного дослідження встановлено, що фінансові ризики є одним із ключових дестабілізуючих чинників, які визначають рівень фінансової безпеки суб'єктів

господарювання в умовах сучасної економічної нестабільності. Доведено, що ефективне функціонування системи фінансової безпеки неможливе без системного, комплексного та адаптивного оцінювання фінансових ризиків, яке дозволяє своєчасно ідентифікувати фінансові загрози, оцінити їх масштаби та мінімізувати потенційні негативні наслідки для фінансової стійкості підприємств і національної економіки загалом.

Уточнено теоретичні засади взаємозв'язку фінансових ризиків і фінансової безпеки, відповідно до яких зростання рівня фінансових ризиків за відсутності дієвих механізмів управління призводить до порушення стабільності фінансових потоків, зниження платоспроможності та інвестиційної активності. Обґрунтовано, що в сучасних умовах традиційні підходи до оцінювання фінансових ризиків потребують доповнення інструментами фінансової діагностики, сценарного аналізу та стрес-тестування, які забезпечують більш глибоке врахування впливу зовнішніх шоків і кризових явищ, зокрема в умовах воєнного стану.

Встановлено, що воєнний стан суттєво трансформує структуру фінансових ризиків, посилюючи ризики ліквідності, неплатоспроможності, валютні та інвестиційні ризики, що зумовлює необхідність підвищення адаптивності системи фінансового управління. Доведено важливу роль державних та інституційних механізмів підтримки фінансової стійкості у зниженні системних ризиків і забезпеченні безперервності фінансових процесів у кризових умовах.

Обґрунтовано, що фінансовий ринок і його інституційна інфраструктура виступають важливими чинниками мінімізації фінансових ризиків та формування належного рівня фінансової безпеки. Розвиток фінансових інструментів, модернізація розрахунково-клірингових механізмів і вдосконалення регуляторного середовища створюють передумови для підвищення прозорості фінансових операцій і зниження системних загроз. Узагальнення результатів дослідження дозволяє зробити висновок, що забезпечення фінансової безпеки в сучасних умовах потребує інтеграції методів оцінювання фінансових ризиків із механізмами інституційної підтримки та антикризового управління. Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язувати з розробленням інтегрованих моделей оцінювання фінансових ризиків, адаптованих до умов післявоєнного відновлення економіки України та довгострокового забезпечення фінансової безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шишков С. Є. Перспективи та обмеження модернізації розрахунків в операціях із цінними паперами в Україні. Економіка і прогнозування. 2021. № 1. С. 88–126.
2. Слободяник А. М., Могилевська О. Ю., Романова Л. В. Торгівля індексами на ринку капіталів: ефективний засіб залучення спекулятивного капіталу. Ефективна економіка. 2021. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.71>.
3. Ананьева Ю.В. Використання деривативів як інструменту управління ризиками в глобалізованому світі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. №45. С. 96-99.
4. Сіренко Н. М., Боднар О. А., Шишпанова Н. О. Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. Modern Economics. 2021. № 25. С. 130–135.
5. Національний інститут стратегічних досліджень (NISS). Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymkyfinansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8>
6. Степаненко О., Канельська А. (2024). Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. Підприємництво та інновації. 2024. № 33. С. 123-130.
7. Кірсанова В.В., Самсонова В.О. Фінансова діагностика в умовах воєнного стану. ЕКОНОМІКА: реалії часу. 2025. №1(77). С. 30-37.

REFERENCES:

1. Shyshkov S. Ye. (2021) Perspektivy ta obmezhenia modernizatsii rozrakhunkiv v operatsiakh iz tsinnymy paperamy v Ukraini [Prospects and limitations of transactions' settlements modernization with securities in Ukraine]. Ekonomika i prohnouzuvannia, 1, 88–126. [in Ukrainian].
2. Slobodianyuk A. M., Mohylevska O. Yu., Romanova L. V. (2021) Torhivlia indeksamy na rynku kapitaliv: efektyvnyi zasib zaluchennia spekuliatyvnoho kapitalu [Trading indices on the capital market: an effective means of attracting speculative capital]. Efektyvna ekonomika, no. 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.71> [in Ukrainian].
3. Ananieva, Yu. V. Vykorystannia deryvatyviv yak instrumentu upravlinnia ryzykamy v hlobalizovanomu sviti [Use of derivatives as a risk management instrument in a globalized world]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 2022. №45. P. 96-99. [in Ukrainian].

4. Sirenko N. M., Bodnar O. A., Shyshpanova N. O. (2021) Instytutsionalna infrastruktura finansovoho rynku : teoretyko-praktychnyi aspekt [Institutional infrastructure of the financial market: theoretical and practical aspect]. *Modern Economics*, 25, 130–135. [in Ukrainian].
5. Natsionalnyi bank Ukrainy. Richniy zvit 2024 [National Bank of Ukraine. Annual Report 2024]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2024.pdf?v=14 [in Ukrainian].
6. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISS). Ohliad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiiokosti u period voiennoho stanu [National Institute for Strategic Studies (NISS). Review of instruments to support financial sustainability during martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentivpidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voiennoho-8> [in Ukrainian].
7. Kirsanova V. V., Samsonova V. O. Finansova diahnostyka v umovakh voiennoho stanu [Financial diagnostics in martial law]. *ECONOMY: realities of the time – EKONOMIKA: realii chas*, 2025. vol. 1(77), pp. 30–37. [in Ukrainian].

ASSESSMENT OF FINANCIAL RISKS IN THE CONTEXT OF ENSURING FINANCIAL SECURITY

ANANIEVA Yuliya
State Tax University

The article presents a comprehensive study of the processes of assessing financial risks as a key element of the system for ensuring the financial security of business entities in the conditions of deep structural shifts in the economy, increased macroeconomic instability, globalization challenges and the effects of the martial law regime. It is proven that financial risks acquire a systemic nature and are transformed from local threats into complex factors that can cause long-term negative consequences for the financial stability of enterprises, banking institutions and the national economy as a whole. The paper clarifies the economic content of the category "financial risks" and reveals their relationship with the concept of financial security as a state of protection of financial interests from the destabilizing effects of the internal and external environment. The feasibility of using a comprehensive approach to assessing financial risks, which combines traditional tools of financial analysis with modern methods of financial diagnostics, scenario forecasting and stress testing, is substantiated. It was determined that the use of a system of integral indicators allows not only to quantitatively assess the level of individual financial risks, but also to form a generalized assessment of the financial security of a business entity, taking into account the dynamics of external threats. Considerable attention is paid to the analysis of the role of the institutional infrastructure of the financial market in reducing systemic risks, as well as the use of market hedging instruments, in particular derivative financial instruments, as an effective mechanism for neutralizing currency, interest rate and market risks. Special emphasis is placed on studying the specifics of the manifestation of financial risks in martial law, when the probability of loss of assets, violation of payment discipline, reduction of liquidity and restriction of access to financial resources significantly increases. In this context, the importance of state programs to support financial stability, regulatory relaxations and anti-crisis instruments as components of the mechanism for ensuring financial security is substantiated. It is proven that timely and systematic assessment of financial risks creates the prerequisites for making informed management decisions, increasing the adaptability of business entities to crisis conditions and forming sustainable financial behavior in the short and long term. The results obtained have both theoretical significance for the development of scientific approaches to the study of financial risks and practical value for the formation of an effective system of financial security in the conditions of transformation of the Ukrainian economy.

Keywords: financial risks; financial security; financial risk assessment; financial stability; financial diagnostics; risk management; martial law; economic security; institutional infrastructure of the financial market; derivatives; macroeconomic instability.